

ТАҚРИЗИ

мушовири илмӣ ба диссертатсияи Бобоева Сайёра Бобораҷабовна “Робитаи креативнокӣ, зеҳни эмотсионалӣ ва таҳаммулпазирӣ дар соҳтори шахсияти донишҷӯёни макотиби олии муосир”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои психологӣ аз рӯйи ихтисоси 19.00.01. – Психологияи умумӣ, психологияи шахсият, таърихи психология (илмҳои педагогӣ ва психологӣ) пешниҳод мегардад.

Мубрамият ва зарурияти мавзӯи таҳқиқот. Мавзӯи таҳқиқотии интихобнамудаи Бобоева Сайёра Бобораҷабовна бе шак мубрам буда, ба яке аз масъалаҳои мубрами илми психологияи муосир – робитаи креативнокӣ, зеҳни эмотсионалӣ ва таҳаммулпазирӣ дар соҳтори шахсияти донишҷӯёни макотиби олии муосир баҳшида шудааст. Низоми муносибатҳои нави дар муҳити иҷтимоию сиёсӣ ва фарҳангии ҷомеаи муосир ба вучудомада низ бо тамоми мубрамият талаботи сифатан навро оиди таҳқиқи ин масъалаи муҳими илми равоншиносӣ ба миён мегузорад. Масъалаи мазкур бо тамоми муҳимиияти худ дар Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон то солҳои 2030 инъикос гардидааст, ки дар он ба таври маҳсус зарурати бар асоси ғояҳои илмии бунёдӣ, мағҳумҳо, назарияҳо, принсипҳои омӯзиш ва таҳқиқи муамммоҳои муосири илми психология, аз ҷумла мавзӯи таҳқиқшаванд, ки яке аз масъалаҳои бунёдии он маҳсуб мейёбад, зикр карда шудааст.

Вобаста ба фикрҳои фавқузикр, аз ҷониби Бобоева Сайёра Бобораҷабовна ба сифати рисолаи илмӣ интихоб намудани мавзӯи “Робитаи креативнокӣ, зеҳни эмотсионалӣ ва таҳаммулпазирӣ дар соҳтори шахсияти донишҷӯёни макотиби олии муосир” хеле бамаврид ва мувофиқи матлаб арзёбӣ мегардад. Аз ин рӯ, ин рисоларо бо тозагии мавзӯи таҳқиқотии хеш метавон як кори арзишманди самти баррасии масъалаҳои ҳалталаби илми психологияи тоҷик - робитаи креативнокӣ, зеҳни эмотсионалӣ ва таҳаммулпазирӣ дар соҳтори шахсияти донишҷӯёни макотиби олии муосир бо баҳисобигирии хусусиятҳо ва

арзишҳои миллии халқи тоҷик унвон кард, ки то кунун ба ин масъала дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон камтар таваҷҷӯҳ зохир гардидааст.

Рисола аз муқаддима, ҷор боб, ҳулоса, тавсияҳои илмӣ, феҳристи адабиёт иборат аст.

Дар муқаддима масъалаи баррасишаванда ифода ёфта, аҳамияти он асоснок карда шудааст; ғояҳои пешбар ва ҳусусияти асосии тадқиқот – объект, мавзӯъ, ҳадафу вазифаҳо, ғояҳо, фарзия, тавсифи асосҳои илмиву методологӣ, заминаи сарчашмашиносӣ оварда шуда, шарҳу тавзехи арзиши илмиву амалии кори диссертатсионӣ, баёни навгонии илмӣ, марҳалаҳои он, инчунин муҳтавои асосии ба дифоъ пешниҳодшаванда арзёбӣ гардидаанд.

Дар боби якум “Асосҳои назариявӣ - методологии омӯзиши муаммоҳои креативнокӣ, зеҳни эмотсионалӣ ва таҳаммулпазирии донишҷӯёни макотиби олий”, ки аз се зербоб иборат аст, омӯзиши адабиёти фалсафӣ, психологию педагогӣ роҷеъ ба масъалаҳои таҳқиқшаванда баррасӣ шудааст. Дар боби дуюм “Заминаҳои таърихии пайдоиш ва инкишофи назарияҳо оиди зеҳни эмотсионалӣ” дар бораи таҳқиқи проблемаи зеҳни эмотсионалӣ, пайдоиш ва ташаккули консепсияҳои зеҳни эмотсионалӣ бо таҳлили назарияҳо ва раҳёфтҳо оиди ягонагии равандҳои фикрӣ ва эмотсионалӣ ва дар ин замана ташаккул ёфтани консепсияҳо ва амсилаҳои зеҳни эмотсионалӣ ҷараён мегирад, ҳаллу фасл гардидаанд. Боби сеюми рисола, ки “Пажӯҳиши таҳаммулпазирӣ ҳамчун ҳусусияти инфиродӣ-психологии шаҳс” номгузорӣ шудааст, ба таҳқиқи масъалаҳои муаммои таҳаммулпазирӣ, мавқеи он дар соҳтори психологии шаҳс ва робитаи он бо креативнокӣ ва зеҳни эмотсионалӣ. таҳқиқи муаммои таҳаммулпазирӣ, мавқеи таҳаммулпазирӣ, тафаккури таҳаммулгаро, шуури таҳаммулпазирона, рафтори ботаҳаммулро, ки дар шароити муосир ниҳоят муҳим арзёбӣ мегардад, бахшида шудааст. Боби ҷоруми рисола “Таҳқиқи эмпирикӣ робитаи креативнокӣ, зеҳни эмотсионалӣ ва таҳаммулпазирӣ дар соҳтори шахсияти донишҷӯён” номгузорӣ шуда, аз се зербоб иборат аст, ки онҳо пурра ба таҷрибаҳои озмоиший бахшида шуда,

концепсияи муаллифии довталаб дар амал санчида шуда, ба гирифтани натиҷаҳои дилҳоҳ муваффақ гардидааст.

Муаллифи рисола Бобоева С.Б. дар асоси таҳлил ва омӯзиши миқдори зиёди адабиёти фалсафӣ, психологӣ-педагогӣ, маводҳои назариявӣ ва амалӣ оид ба муаммои таҳқиқшаванд, ҳамзамон натиҷагирий аз кори озмоишӣ-таҷрибавӣ ба хulosсаҳои арзишманди илмӣ соҳиб гаштааст, ки он дар қисмати охири рисола ба таври возех ва амиқ дар шакли хulosсаҳо ва тавсияҳои илмӣ гирд оварда шудааст. Пешниҳоди чунин хulosсаю тавсияҳои арзишманди илмӣ, ба назари мо, аз муносибати нав ва салоҳиятнокии муаллиф нисбати масъалаи баррасишаванд дарак медиҳад. Натиҷагириҳои муаллиф дар заминаи таҳлили амиқи ин масъала имкон фароҳам овардааст, ки ў бо таъкид бар далелҳои қатъӣ ва ишорот бар самараҳои ин пешниҳод ба хulosса меояд, ки дар қарни бисту якум танҳо мутахассисе, ки эҷодкор аст, дорои тафаккури чандир, қобилиятҳои ташаккулёфтаи зеҳнӣ, фикрронии кушода ба навовариҳои илмиву техникӣ, сатҳи баланди коммуникатсионӣ, эмпатиянокӣ, ки шартҳои калидии рақобатпазирӣ ва дархостшавии ў дар бозори ҷаҳонии меҳнат маҳсуб меёбанд, метавонад ҳаёт ва фаъолияти худро самаранок роҳандозӣ намояд ва ба муваффақият ноил гардад. Инчунин муаллиф таъкид мекунад, ки низоми талаботи навини ҷомеаи мусир дар мутахassisони оянда мавҷуд будани сифатҳои шахсии ташаккулёфтаи мусирро дар назар дорад, ки як паҳлӯи муҳими ин хислатҳоро қобилияти креативӣ, зеҳни эмотсионалӣ ва таҳаммулпазирӣ ташкил медиҳад. Аз ин лиҳоз, дар низоми омодасозии мутахassisони оянда – креативнокӣ, зеҳни эмотсионалӣ ва таҳамmuлпазирӣ, ки унсурҳои таркибии потенсиали шахсии донишҷӯро ташкил медиҳанд ва ҳамчун маҷмӯи қобилиятҳои калидии онҳо баромад мекунанд, бояд ба сифати стратегияи асосии рушд қабул гарданд. Чунин хulosабардориҳои баланди илмӣ аз маҳорат ва қобилияти хуби таҳқиқотии муаллиф дарак медиҳад.

Бояд қайд намуд, ки дар асоси таҳлили рисола ба хулоса омадан мумкин аст, ки кори таҷрибавию озмоиши гузаронидашуда маҷмӯи методҳои таҳқиқро дар бар гирифта имкон додааст, ки санчиши муқарраркунанда ва илмию объективӣ, дурустии фарзия дар шароитти ҷиддан муайян ва назоратшавандай таҳсилот таъмин карда шавад. Чунин муносибат аз коркарди боэътимод ва асосноки фарзия ва вазифаҳои таҳқиқоти мазкур аз ҷониби муаллифи рисола далолат медиҳад.

Дар асоси озмоиши гузаронидашуда, муаллиф ба хулосаҳои асоснок, боэътимод ва дурусти илмӣ расидааст, ки шарти аслии омода намудани омӯзгорони ояндаро аз ҷиҳати назариявӣ асоснок кардан ва тариқи озмоиш санҷидани робитаи креативнокӣ, зеҳни эмотсионалӣ ва таҳаммулпазирӣ дар сохтори шахсияти донишҷӯёни макотиби олий дар раванди фаъолияти педагогӣ коркард шудааст ва муқаррар намудааст, ки он пеш аз ҳама ба мусаллаҳ намудани мутахассисон бо донишҳои қасбӣ-педагогӣ ва шароити зарурӣ муҳайё карда шаванд.

Қобили зикр аст, ки дар рисола шартҳои муҳими илмӣ тавассути гузаронидани озмоишҳои дар ҷадвалҳои алоҳида нишон дода шуда, ки тавассути барномаи маҳсус бо гузаронидани таҷрибаҳо дар ҷанд гурӯҳҳои муайяни донишҷӯёни озмоишшаванда муқаррар карда шудааст. Ин санҷишҳои матлуб бевосита аз натиҷаҳои навғонӣ ва назарраси амалии рисола дарак медиҳанд, ки барои дар оянда муқаррар намудани роҳҳои баланд бардоштани дараҷаи самаранокии омодагии омӯзгорони оянда дар муассисаҳои таҳсилоти олии қасбӣ мусоидат менамояд. Ҳамзамон, натиҷаҳои пурсишҳои гузаронидай муаллифи рисола ва баҳогузорӣ ба онҳо имконият додаанд, ки баробари дақиқ намудани дараҷаи омодагии донишҷӯён вобаста бо муайян намудани сатҳи робитаи креативнокӣ, зеҳни эмотсионалӣ ва таҳаммулпазирӣ дар сохтори шахсияти донишҷӯён натиҷагириӣ ва ҷустуҷӯи роҳҳои пешқадами ҷоннок гардонидани фаъолиятро дар ин самт имконпазир гардонанд.

Мутаносибии хулосаҳои назариявӣ ва натиҷаҳои корҳои озмоишӣ аз асоснокӣ ва эътиимоднокии натиҷаҳои гирифташудаи муаллиф далолат медиҳад.

Дар умум, муаллиф ҳадафҳои гузашташудаи таҳқиқотро ҳал намудааст, хулосаҳо тибқи вазифаҳои пешгузоштаи таҳқиқот асосноканд, мундариҷаи рисола мутобиқи назари мантиқӣ шакл гирифтаанд ва муаллиф соҳиби қобилияти баланди илмофарӣ мебошад.

Натиҷаҳои илмии рисола барои рушди назария ва амалияи илми психология саҳми назаррас мегузорад.

Боиси қайд аст, ки боэътиимодӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқот, хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсияи Бобоева С.Б. пешниҳод гардида, бо концепсияи илмии психологӣ-педагогӣ, усулҳои назарӣ ва эмперии таҳқиқот, инчунин таҳдили шароит ва натиҷаҳои корҳои озмоишӣ-таҷрибавӣ, тасдиқи нуктаҳои дар фарзияи таҳқиқот пешниҳод гардида, истифодай усулҳои таҳқиқоти илмии ба вазифаҳои марҳалаҳои асосии тадқиқот мутобиқ ва бо таҷрибаи амалии муаллиф пурра таъмин гардидааст.

Дар давраи фаъолияти илмӣ-педагогӣ дар ҳайси унвонҷӯи кафедраи психологияи иҷтимоӣ ва қасбии МДТ “ДДҲ ба номи ак.Б.Фафуров” Бобоева С.Б. ба таҳқиқоти илмиаш муносибати хеле масъулона ва ҷиддӣ зоҳир намуда, сифатҳои назарраси субткорӣ, қобилият ва истеъоди баланди таҳқиқотиро нишон дод. Дар ин давра аз тарафи ў бо баробари бурдани таҳқиқоти назариявию таҷрибавӣ, ба навиштан, таҳия ва чоп кардани мақолаҳои илмӣ, омода намудани маърӯзаю баромадҳо дар конференсияҳои илмӣ ва семинарҳои кафедра эътибори ҷиддӣ дода мешуд. Натиҷаи ин муносибат буд, ки аз тарафи ў дар асоси маводҳои таҳқиқотиаш 2 монография ва 42 мақола дар нашрияҳои педагогӣ ва 20 тезиси он дар маҷаллаҳои тақризшавандай аз тарафи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ВМ ва илми Федератсияи Русия эътироғашта нашр гардидаанд.

Дар асоси гуфтаҳои болой, ба хулоса омадан мумкин аст, ки Бобоева С.Б. ҳамчун муҳаққиқи фаъол, эҷодкор, мустақил, кордон ва соҳибкасб ташаккул ёфтааст ва чун омӯзгор дорои сифатҳои баланди касбӣ-педагогӣ, чун шахсият соҳиби ахлоқи баланди ҳамида буда, дар байни аҳли ҷомеаи устодон ва донишҷӯён соҳиби обрӯю эътибори баланд гаштааст.

Қобили қайд аст, ки хулосаҳои назариявӣ ва тавсияҳои илмии дар диссертатсия коркардшуда мантиқан аз муҳтавои умумии рисола бармеояд. Автореферат мӯҳтаво ва мундариҷаи асосии диссертатсияро инъикос мекунад.

Аз ҷиҳати мазмун диссертатсия ба шинономаи ихтисоси 19.00.01. – Психологияи умумӣ, психологияи шахсият, таърихи психология (илмҳои педагогӣ ва психологӣ) мутобиқат мекунад.

Дар умум, диссертатсияи Бобоева Сайёра Бобораҷабовна дар мавзӯи “Робитаи креативнокӣ, зеҳни эмотсионалӣ ва таҳаммулпазирӣ дар соҳтори шахсияти донишҷӯёни макотиби олии муосир”, кори арзишманди таҳқиқотии анҷомёфтани илмиву таҳассусӣ буда, ба талаботи Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор), (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон №267 аз 30.06.2021) тасдиқ гардидааст, комилан ҷавобгӯй мебошад ва ба ҳимоя барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои психология аз рӯи ихтисоси 19.00.01. – Психологияи умумӣ, психологияи шахсият, таърихи психология (илмҳои педагогӣ ва психологӣ) тавсия дода мешавад.

Мушовири илмӣ: доктори илмҳои педагогӣ,
профессори кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии
МДТ “ДДХ ба номи ак.Б.Фафурев”

Шаропов

Шавкат Аҳмадович

Маълумот барои тамос: 735700. Ҷумхурии Тоҷикистон.
ш.Хуҷанд,гуз.Мавлонбеков 1. Тел.+992927717870.
E-mail: Sharofzod54@mail.ru

Имзои Ш.А.Шаропова тасдиқ менамоям.

Сардори РК ва КМ МДТ "ДДХ ба
номи ак.Б.Ғафуров" ба
24.09.2021с.

Ашрапова З.Н.

